

I- VERSION

המלחמה היא שהחזירה את **אברום** שייך אל העצים. מהר מאוד החלו כל החיים להשתבש. אירופה נפלה בידי הגרמנית, ואניות שהוסיפו להפליג בים נפלו טרף לצוללות. התפוזים הרקיבו על העצים, ומיערות הצפון לא הגיעו עצים לתיבות, לרהיטים, לנגרות לסוגיה. או-אז הציע לאחד המתפללים אתו בבית-המדרש הקטן, יהודי מן העבר הרומני של **הקרפטים**, להיכנס עמו בשותפות. בעסקי עצים, אמר, חייבים לעבוד בשנים, ובין שניהם יקל עליהם אולי לקבץ איזשהו קפיטל להתחלה. אותו יהודי, שמפני כבודו לא נקוב, בשמו, השיב לא ב"הן", כי-אם בנענוע פלג-גופו העליון, כמעין בסוגיה עמוקה, אבל עד שסיים הקורא את פרשת-השבוע, הגיע הוא לאמרת "יש כאן על מה לדבר". בגמר התפילה נענה להזמנתו של **אברום** שייך והתלווה אליו ל"קידוש" בביתו. בחדר כבר לא ניכר, שישנו בו בלילה חמש נפשות - הספה הכפולה היתה לספת-ישיבה, המיטה המתקפלת לכוננית מחופה בד פרחוני. לאחר שקידוש בעל-הבית על יין שהתסיס הוא עצמו בצנצנת ולאחר שטעמו מעוגת-השמרים שאפתה **חנצה** בסיר-פלא, תקעו השנים כף ונעשו שותפים. הזמן ההוא היה מתאים מאין כמוהו לעסקי-העצים, וכל מי שבא עמו **אברום** שייך במגע - הוא היה המחליט מה יקנו ובאילו תנאים - ראה מיד, שעל אדם זה אפשר לסמוך: הוא לא רק יחטוב ויעקור, כי-אם ידע מה מותר ומה אסור, איך מדללים חורש כדי להשביחו, איך כורתים איקליפטוס בלי להפילו על קו-חשמל, איך משאירים את השטח בסיום העבודה. הלקוחות למדו גם הם עד מהרה, כי יש להם עסק עם יהודי היודע מהו עץ ואינו יודע להונות

יהודי קטן - חנוך בדטוב

I. THÈME

Nous marchions en silence. Il a paru étonné que je prenne avec lui le chemin du Bornage, au lieu de continuer tout droit, jusqu'à l'auberge. Il m'a jeté un regard furtif. Me reconnaissait-il ? J'ai voulu le lui demander mais je me rappelai l'habileté avec laquelle il éludait les questions gênantes. Ne m'avait-il pas déclaré un jour : « Je découragerais dix juges d'instruction » ? Nous avons dépassé un lampadaire. Quelques mètres plus loin, c'était de nouveau la pénombre. Les maisons que je distinguais semblaient abandonnées. Le bruissement du vent dans les feuillages. Peut-être avait-il oublié, au cours de ces dix ans, jusqu'à mon existence. Que de soins et d'intrigues afin de marcher aux côtés de cet homme... Les gestes, les paroles, mes alertes, mes guets, mes alarmes au long de ces journées interminables. Une envie de vomir... J'ai dû m'arrêter pour reprendre souffle. Il s'est tourné vers moi. Un autre lampadaire se dressait à sa gauche et l'enveloppait d'une clarté neigeuse. Il se tenait immobile, pétrifié et j'ai failli, tout à coup, le toucher et m'assurer qu'il ne s'agissait pas d'un mirage. Quand nous avons poursuivi notre marche, je me suis souvenu de nos promenades, jadis, dans Paris. Nous déambulions côte à côte, comme cette nuit. Nous n'avions même fait que cela depuis que nous nous connaissions. Marcher, sans qu'aucun de nous rompe le silence. Et cela continuait. Après l'r tournant, nous nous trouverions devant la grille du « Prieuré ». J'ai dit à voix basse : « C'est une belle nuit, n'est-ce pas ? » Il a répondu distraitemment : « Oui, une très belle nuit. »

Patrick Modiano, *Les boulevards de ceinture*